

УДК 657

Н. В. Штихан, студент
В. В. Гордієнко, асистент
orcid.org/0000-0001-1111-2222

Донбаська національна академія будівництва і
архітектури, м. Краматорськ, Україна
nik@donnaba.edu.ua

ОБГРУНТУВАННЯ РЕЗЕРВІВ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ПП «ПРОКОМ», М. КРАМАТОРСЬК

У роботі розглянуто теоретичні аспекти резервів підвищення продуктивності праці підприємства. Проаналізовано показники продуктивності праці, які відображають результати впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на діяльність підприємства. Запропоновано комплекс заходів, для підвищення ефективності діяльності підприємства.

Ключові слова: продуктивність праці, ефективність, резерви підвищення.

Н. В. Штихан, студент
В. В. Гордієнко, асистент
orcid.org/0000-0001-1111-2222

Донбасская национальная академия строительства и
архитектуры, Краматорск, Украина
nik@donnaba.edu.ua

ОБОСНОВАНИЕ РЕЗЕРВОВ ПОВЫШЕНИЯ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТИ ТРУДА ЧП «ПРОКОМ», Г. КРАМАТОРСК

В работе рассмотрены теоретические аспекты резервов повышения производительности труда предприятия. Проанализированы показатели производительности труда, отражающие результаты влияния внутренних и внешних факторов на деятельность предприятия. Предложен комплекс мероприятий для повышения эффективности деятельности предприятия.

Ключевые слова: продуктивность труда, эффективность, резервы повышения.

N. Shtykhan, student
V. Hordiienko, teaching assistant
orcid.org/0000-0001-1111-2222

Donbas National Academy of Civil Engineering and
Architecture, Kramatorsk, Ukraine
nik@donnaba.edu.ua

JUSTIFICATION OF RESERVES FOR LABOR PRODUCTIVITY STIMULATION AT PRIVATE COMPANY PROKOM, KRAMATORSK

The theoretical aspects of the reserves for increasing productivity of the enterprise are considered in the paper. The indicators of labor productivity, which reflect the results of the influence of internal and external factors on the activity of the enterprise, are analyzed. A complex of measures is proposed to improve the efficiency of the enterprise.

Keywords: productivity of labor, efficiency, increase reserves.

Проблема та її зв'язок з науковими і практичними задачами. В умовах посиленої конкуренції досягнення стійкого розвитку та конкурентних переваг підприємства на ринку стає можливим за умови впровадження інновацій та підвищення ефективності його господарської діяльності, у тому числі за рахунок зростання продуктивності праці. Підвищення продуктивності праці — це складний процес, але він є економічно необхідним для всякої системи господарства, оскільки сприяє розв'язанню багатьох економічних і

соціальних проблем.

Метою роботи є дослідження наукових підходів до трактування продуктивності праці та визначення факторів і резервів, що обумовлюють підвищення її рівня на підприємствах в умовах сучасного розвитку.

Наукову новизну отриманих результатів складає виявлення резервів підвищення продуктивності праці на підприємстві.

Практична цінність полягає в тому що результати роботи можуть застосовуватися на практиці в ПП «Проком» для покращення роботи підприємства.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання виявлення резервів підвищення продуктивності праці досить широко досліджені в працях таких зарубіжних вчених-економістів: А. Є. Аврутїна, Ю. Д. Борисова, В. М. Зарубїна, Я. М. Купермана, К. Маркса, А. Сміта, А. А. Френкеля та ін., а також у працях вітчизняних науковців, а саме: Н. М. Бондар [6], І. В. Голодець, Є. Й. Заблоцького, Б. М. Литвина, Б. А. Писаренко [7], І. А. Попова [8], А. Ревенко [9], Н. Г. Чумаченка, С. І. Шкарабана, П. І. Юхименко [10] та ін.

Основна частина. Продуктивність праці визначає ступінь ефективності процесу праці. Ріст продуктивності праці виявляється в збільшенні кількості продукції, виробленої в одиницю часу, або в економії робочого часу, затрачуваного на одиницю продукції [3].

Продуктивність праці є показником економічного зростання, тобто показником, що впливає на зростання реального продукту та доходу. Зростання продуктивності праці безпосередньо впливає на зростання національного доходу і валового національного продукту, який при підвищенні продуктивності праці збільшується більш швидкими темпами, ніж громадські витрати.

Зниження продуктивності праці призводить до інфляції, сприяє формуванню пасивного торговельного балансу, уповільненню темпів зростання виробництва і зумовлює зростання безробіття. Однак рівень продуктивності праці в народному господарстві і промисловості України протягом багатьох років є досить низьким [1].

Під час аналізу й планування продуктивності праці найважливішим завданням є виявлення й використання резервів її зростання, тобто конкретних можливостей підвищення продуктивності праці, які створюються в результаті дії тих або інших факторів на кожному робочому місці, дільниці, цеху, підприємстві.

Під резервами розуміються невикористані можливості збільшення обсягу й підвищення якості продукції (робіт, послуг) за рахунок посилення творчих засад у роботі працівників, економного витрачання матеріально-технічних ресурсів, усунення всякого роду виробничих втрат.

Резерви зростання продуктивності праці можна підлити на дві групи:

1 група - резерви поліпшення використання живої праці (робочої сили)- це всі резерви, пов'язані з організацією умов праці, підвищенням діє спроможності працюючих, структурою і розміщенням кадрів, створенням організаційних умов для безперебійної роботи, а також із забезпеченням досить високої матеріальної і моральної зацікавленості працівників у результатах праці.

2 група - резерви більш ефективного використання основних і оборотних фондів - це резерви кращого використання основних виробничих фондів (машин, механізмів, апаратури й ін.) за потужністю і за часом, а також резерви більш ощадливого і повного використання сировини, комплектуючих матеріалів, палива, енергії й інших оборотних фондів [4].

Об'єктом дослідження є ПП «Проком», місто Краматорськ.

Приватне підприємство (ПП) «Проком» зареєстроване Управлінням економіки та

ринкових відносин Виконавчого комітету Алчевської міської ради Луганської області 15 жовтня 1998 р.

Метою створення і діяльності підприємства є одержання прибутку на вкладений капітал шляхом здійснення виробничо-господарської та іншої діяльності, згідно з цим Статутом, а також задоволення на основі одержаного прибутку соціально-економічних інтересів власника та членів трудового колективу підприємства.

В даний час підприємство займається :

- посередництво в торгівлі будівельними матеріалами
- роздрібна торгівля будівельними матеріалами.

Дане підприємство ПП «Проком» є партнером провідних виробників будівельних матеріалів, побутової хімії, сантехніки, товарів для дому. Таким чином «Проком» є провідним торговцем різних фірм, який надає різноманітний асортимент товару, де споживач може обрати товар різних фірм.

Розглядається характеристика технологічної діяльності підприємства.

Мета аналізу полягає в тому, щоб побачити зміни, що відбулися в основних статтях балансу, звіту про продуктивність праці персоналу і звіту про реалізовану продукцію й собівартість реалізованої продукції та допомогти менеджерам компанії прийняти рішення щодо того, яким чином продовжувати свою діяльність (табл.1).

Таблиця 1

Техніко-економічні показники ПП «Проком» за 2015-2016

Показники	Роки		Абсолютне відхилення, ±	Темп приросту, %
	2015	2016		
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	4314	4226,2	-87,9	-2,0
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	1150,3	1153,8	3,5	0,3
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	2180	2390,1	210,1	9,6
Реалізовано продукції, тис. грн.	6405,0	4960,3	-1444,7	-22,6
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1119,0	865,2	-253,8	-22,7
Чисельність працюючих, чол.	23	23	0	0
Чисельність промислово-виробничого персоналу, чол.	21	20	-1	-4,8
Чистий прибуток, тис. грн.	348,0	554,7	206,7	59,4
Фондовіддача	5,6	4,3	-1,3	-22,8
Фондомісткість	0,2	0,2	0	0
Фондоозброєність	54,8	57,7	2,9	5,3
Продуктивність праці персоналу, тис. грн. / чол.	278,5	215,7	-62,8	-22,6
Продуктивність праці промислово-виробничого персоналу, тис. грн. /	305	248,0	-57,0	-18,7

Показники	Роки		Абсолютне відхилення, ±	Темп приросту, %
	2015	2016		
чол.				
Рентабельність продукції, %	31,1	64,1	33,0	106,2
Рентабельність активів, %	8,1	13,1	5,1	62,7
Рентабельність власного капіталу, %	16,0	23,2	7,2	45,4

Показники ділової активності дають змогу оцінити ефективність використання підприємством власних коштів. До цієї групи належать різні показники обіговості. Вони мають велике значення для оцінювання фінансового стану підприємства, оскільки інтенсивність обігу коштів, тобто швидкість перетворення їх на готівку, безпосередньо впливає на платоспроможність підприємства. Аналіз ділової активності показаний в табл. 2.

Таблиця 2

Аналіз показників ділової активності ПП «Проком» за 2015-2016 роки

Показники	Роки		Абсолютне відхилення, ±	Відносне відхилення %
	2015	2016		
Коефіцієнт оборотності активів	1.5	1.2	-0.3	-20
Тривалість обороту активів, днів	242.5	305.2	62,7	25,8
Коефіцієнт оборотності запасів	601.4	325.8	-275,6	-45,8
Тривалість обороту запасів, днів	0.6	1.1	0.5	

Отже, з аналізу показників, можна зазначити, що позитивними змінами в діяльності є: збільшення середньорічної вартості основних засобів, зростання прибутку, збільшення рентабельності продукції, збільшення рентабельності активів, збільшення рентабельності власного капіталу.

Негативними факторами є: зменшення виручки, зменшення фонду оплати праці, погіршення продуктивності праці, зменшення заробітної плати працівників.

Результати дослідження дозволяють зробити наступні висновки. Важливим етапом аналітичної роботи на підприємстві є пошук шляхів для підвищення продуктивності праці, який можна класифікувати наступним чином: підвищення технічного рівня реалізації продукції, поліпшення організації структури і праці; структурні зміни.

Підвищення технічного рівня реалізації продукції на промисловому підприємстві відбувається за рахунок модернізації діючого устаткування, технічного переозброєння, механізації, автоматизації та комп'ютеризації продукції. Не можна не приділити увагу впровадженню автоматизованої системи управління технологічними процесами, завдяки якій може бути досягнуто:

1. зниження собівартості продукції за рахунок зменшення прямих втрат ресурсів;
2. скорочення ручних операцій і поліпшення умов праці;
3. збільшення прибутку і рентабельності виробництва;

4. збільшення обсягів реалізованої готової продукції за рахунок скорочення виробничих коливань і кращого використання виробничих ресурсів;

5. підвищення якості ефективності роботи працівників ;

6. зростання фондівддачі за рахунок зменшення втрат від не до використання основних виробничих фондів.

Тобто то від чого залежить підвищення продуктивності праці і всіх техніко-економічних показників в цілому.

У випадку, якщо кошторисна вартість всіх витрат на автоматизацію велика і її окупності у встановлені терміни не отримати, доцільно вирішити питання автоматизації не всього виробництва, а основний ведучий процесу виробництва, тим самим збільшуючи реалізацію продукції і знижуючи трудомісткість.

Література

1. Білошапка В.А. Резерви зростання результативності бізнесу в умовах економічного спаду / В.А. Білошапка // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 1(155). – С. 115–117.
2. Економічний аналіз: навч. посіб. [за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця]. – Житомир : ПП «Рута», 2012. – 680 с.
3. Жулавський А. Чинники та фактори зростання продуктивності праці на підприємстві / А. Жулавський, М. Шкурко // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 20-річчю наукової діяльності ф-ту економіки та менеджменту СумДУ (Суми, 3–5 квітня 2012 р.) / відп. за вип. О. Прокопенко. – Суми: СумДУ, 2012. – С. 58–60
4. Ларка М. І. Методи виявлення резервів підвищення ефективності діяльності підприємства / М. І. Ларка, А. О. Железняк // Вісник НТУ «ХП». – 2014.- № 32 (1075) – С. 73-80.
5. Яркіна Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник / Н.М. Яркіна. – К.: Ліра, 2013
6. Бондар Н.М. Економіка підприємства: навч. посіб. / Н.М. Бондар. – К.: Видавництво А.С.К., 2007.
7. Писаренко Б.А. Регламентна система управління продуктивністю праці / Б.А. Писаренко, Н.Б. Проценко // Вісн. економ. науки України. – 2010.
8. Попова І.А. Систематизація чинників, що впливають на рівень продуктивності праці й заробітної плати / І.А. Попова // Економіка та право. – 2010.
9. Ревенко А. Забута продуктивність праці / А. Ревенко // Дзеркало Тижня. – 2008.
10. Юхименко П.І. Історія економічних вчень: навч. посіб. / П.І. Юхименко, П.М. Леоненко. – К.: Знання-Прес, 2008.